

Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants
Ter attentie van de Stuurgroep Publiek Belang
Antonio Vivaldistraat 2-8
1083 HP AMSTERDAM

29 september 2017

Betreft: Reactie op Green Paper “De definitie van audit kwaliteit”

Geachte leden van de Stuurgroep Publiek Belang,

Graag reageren we als Foundation for Auditing Research vanuit wetenschappelijk perspectief op de Greenpaper Audit Kwaliteit van juni 2017 van de NBA Stuurgroep Publiek Belang. Daarmee stellen we niet dat de Stuurgroep per se tot een wetenschappelijk doortimmerde definitie zou moeten komen – wel hopen we op basis van wat we al weten uit de wetenschap bouwstenen te kunnen aandragen die u behulpzaam zijn om te komen tot een eenduidige definitie van audit kwaliteit die richtinggevend kan zijn voor het accountantsberoep en haar stakeholders.

Onze reactie hebben wij reeds verwoord tijdens de ronde tafel bijeenkomst over de Green Paper op 19 september jl. Onderstaand hebben we deze meer concreet uitgewerkt.

Definitie

In essentie zou de Stuurgroep met haar Green Paper geen nieuwe, eigen definitie neerleggen. Het dichtst bij een definitie van audit kwaliteit komt het maatschappelijk perspectief dat in het Green Paper wordt geschetst (“Publiek belang”). Deze sluit aan bij het haast aloude (maar meer geconcretiseerd) begrip van maatschappelijke waarde van de accountant – die kan groot zijn, mag en moet ook groot zijn. Zo definieerde DeAngelo (1981) audit kwaliteit (vrij vertaald) als de door de maatschappij ingeschatte waarschijnlijkheid dat een accountant een fout ontdekt, rapporteert en laat corrigeren.

Meer concreet definiëren DeFond en Zhang (2014) dat als het brede perspectief op audit kwaliteit: *“We define high audit quality as greater assurance of high financial reporting quality. (...) [i.e.,] greater assurance that the financial statements faithfully reflect the [audited] firm’s underlying economics, conditioned on its financial reporting system and innate characteristics”* (DeFond and Zhang 2014: 275-6). Deze definitie *“reflects audit quality’s continuous nature, encompasses the auditor’s broad responsibilities, and recognizes audit quality as a component of financial reporting quality that is bounded by the [audited] firm’s reporting system and innate characteristics”* (p.313).

Deze definitie onderstreept niet alleen eenduidig de toegevoegde waarde van accountantscontrole (*“greater assurance that the financial statements faithfully reflect the [audited] firm’s underlying economics”*), maar laat ook zien dat de accountantscontrole bijdraagt aan een breder doel (*“audit quality as a component of financial reporting quality”*) en dat audit kwaliteit onlosmakelijk onderdeel uitmaakt van de gehele *“financial reporting and assurance supply chain”* (*“bounded by the [audited] firm’s reporting system and innate characteristics”*). Het reflecteert dus de realiteit dat *“financial reporting quality and audit quality are often inseparable in terms of observable financial reporting outcomes”* (Gaynor et al. 2016: 2).

Deze verwevenheid is ook waarom FAR in 2016 een onderzoek heeft geïnitieerd naar de identificatie van controlebevindingen en wat de bijdrage is van de controlerend accountant tussen de pre-audited en post-audited financial statements. Juist om in kaart te brengen wat de (added) value van de audit is.

Multi-stakeholder perspective

Ondanks deze verwevenheid, betogen wij toch dat het beroep zou moeten durven kiezen voor deze basisdefinitie (*"greater assurance of high financial reporting quality"*), die aansluit bij het begrip van vertrouwensman van het maatschappelijk verkeer en de rol van de controlerend accountant die stakeholders haar toedichten (bijdragen aan *"higher financial reporting quality"*). Alle andere functies en doelen zijn afgeleiden van dit doel

Zo is het van belang duidelijkheid te verschaffen in wat moet worden verstaan onder toegevoegde waarde voor ieder van de stakeholders. Daarbij moet dan ook in ogenschouw worden genomen wat de bijdrage van ieder van deze stakeholders is aan *higher financial reporting quality*. Immers als deze betekenissen en bijdragen helder zijn, wordt ook duidelijk dat (de interactie met) de gecontroleerde entiteit ook van directe invloed is op kwaliteit, terwijl gelijktijdig duidelijk is dat de invloed van de stakeholder niet gelijk staat aan de uiteindelijke audit kwaliteit.

Deze verwevenheid betekent bijvoorbeeld dat *"if a firm has high pre-audit financial reporting quality, then the level of audit quality is generally unobservable because the observable outcome will be higher [financial reporting] quality regardless of the quality of the audit"* (Gaynor et al. 2016: 6). Ofwel, is het de cliënt die simpelweg al uitstekende pre-audited financial statements heeft opgeleverd, of is het de controlerend accountant die een matige jaarrekening naar een hoger niveau brengt? Maar tegelijkertijd ook dat *"it is likely that expectations about audit quality affect the pre-audit financial reporting quality"* (Gaynor et al. 2016: 7). Ofwel, de pre-audited financial statements zo goed zijn dat de controlerend accountant géén fouten constateert en er geen aanpassingen hoeven te worden gedaan, wil dat níet zeggen dat de controlerend accountant geen toegevoegde waarde heeft gehad of geen kwaliteit heeft geleverd – de preventieve werking die uitgaat van accountantscontrole. Belangrijk daarbij te onderkennen is dan ook dat financial reporting quality ook afhankelijk is van wat de stakeholders van de gecontroleerde entiteit verwachten van de (non-) financial reporting van die organisatie.

Dan wordt ook duidelijk dat dossier reviews door de firma's zelf, door de AFM of PCAOB weliswaar informatief zijn voor wat betreft de technische uitvoering van de controle, maar dat ze geen uitspraak kunnen doen over die uiteindelijke audit kwaliteit. En zo vertelt het proces perspectief iets over de quality assurance systemen binnen de firma's, maar is dat ook weer een driver van uiteindelijke audit kwaliteit.

Drivers van kwaliteit

Op basis van de definitie kan worden gesteld dat de andere drie in het Green Paper genoemde componenten daarin wel degelijk een rol, maar ze zijn niet het uiteindelijke doel. De klantverwachting (perspectief van toegevoegde waarde) definieert audit kwaliteit niet – het draagt er wel aan bij, zo beïnvloedt de interactie tussen de accountant en de gecontroleerde kwaliteit van de accountantscontrole – maar deze moet dan worden gezien als een van de drivers van audit kwaliteit. Evengoed staat compliance niet gelijk aan audit kwaliteit, maar is het een determinant waarvoor geldt dat het bereiken van de controlestandaarden wellicht de kans vergroot op een verbetering in de audit kwaliteit. Gelet op de mate van professionele oordeelsvorming in het beroep is dat echter geen wet van Meden en Perzen. De uitvoering van de accountantscontrole kan dan worden gezien in termen

van de bijdragen van de accountantscontrole aan het verhogen van de *financial reporting quality*. Ook het werk van de toezichthouder kan in dat kader worden geplaatst. De toezichthouder en het werk van de accountant hebben directe invloed op de toegevoegde waarde die ontstaat (zie ook Gaynor et al. p. 5). Ook dat is dus een driver. Firma of proces perspectief idem dito. Natuurlijk dragen de competenties, kennis en kunde van de accountant en de processen binnen de firma bij aan audit kwaliteit – en ja, we moeten ons best doen jong talent voldoende intellectuele uitdaging te bieden – maar ook dat is geen kwaliteit op zich.

Meten van (drivers van) audit kwaliteit

Het zijn alle drie drivers of componenten van audit kwaliteit. Die moet je volgen, die moet je meten, die moet je managen. Dergelijke factoren zijn wel (in meer of mindere mate) zelfstandig, eenduidig meetbaar – maar het zijn en blijven indicatoren van kwaliteit. Daar is de internationale professionele en wetenschappelijke community al goede stappen in aan het zetten. Wat dat betreft brengen wij bestaande internationale frameworks onder uw aandacht (inclusief “audit quality indicator” initiatieven) zoals die van Francis (2011), Knechel et al. (2013), Gaynor et al. (2016), FRC (2008; 2015), IAASB (2014) of CAQ (2014).

Deze drivers van audit kwaliteit laten zich op hoofdlijnen als volgt uitsplitsen:

1. Institutional context, situational factors, stakeholders' interests, audit industry and audit markets. This may include expectations of the audit, audit market dynamics, and audit regulations and standards setting.
2. Audit firm organization, governance, and culture. This may include governance structures, benefit schemes, quality control systems and indicators, firm and team culture, and the function of firm networks.
3. Audit inputs, such as audit team composition and interaction, the personal characteristics of audit partners and staff, workload, and knowledge, skills, and experience of auditors in relation to the complexity and context of current audits.
4. Client characteristics, environment and conditions. This may include client-related and engagement complexity, risks, and pressures, client management characteristics and incentives, the internal audit function, and the auditor-client relationship.
5. The audit process of planning, collection, and interpretation of audit evidence. This may include risk assessment, audit methodologies and tools, the intrinsic quality of audit evidence, nature, timing, and extent of audit procedures, and time and budget (pressures).
6. Auditors' intentions and behaviors, such as judgment and decision making, professional skepticism, partner involvement throughout the audit, reduced audit quality acts and dysfunctional behavior, and auditor-client negotiations over audit findings (conflict decisions)
7. Audit outcomes. This may include communication such as the usefulness of audit reporting, and the economic consequences of audit outcomes (the client's audited financial statements).

FAR verkent onderzoek naar Audit Quality Indicators die daadwerkelijk indicatoren van kwaliteit zijn. De wetenschap heeft daarvoor nadrukkelijk toegang nodig tot proprietary data van de firma's.

Samengevat. We zouden ervoor willen pleiten dat de stuurgroep auditkwaliteit definieert in termen van de maatschappelijke functie die de accountancy vervult: assurance verlenen aan de gebruikers van de informatie (*“greater assurance of high financial reporting quality”*). Ofwel, de gebruiker van de informatie moet baat hebben bij het werk dat de controlerend accountant heeft gedaan. Natuurlijk moet vervolgens worden ingevuld welke factoren deze kwaliteit beïnvloeden. Hierbij spelen de factoren (*“drivers”*) die de stuurgroep in de notitie van 24 mei jl. opneemt een belangrijke rol, echter ze staan niet voor het begrip kwaliteit van de audit.

Graag zijn we bereid tot nadere toelichting of verdieping. Volledigheidshalve hebben we onderstaand de referenties opgenomen naar belangrijke publicaties waarin meer achtergrond kan worden gevonden op hetgeen we hierboven in samenvattende vorm hebben verwoord.

Met vriendelijke groet,

Olof Bik & Jan Bouwens
Dagelijks bestuurders van de Foundation for Auditing Research

Referenties

Center for Audit Quality (CAQ), 2014, CAQ Approach to Audit Quality Indicators. Available at: thecaq.org

DeAngelo, L. E. (1981). Auditor size and audit quality. *Journal of accounting and economics*, 3(3), 183-199.

DeFond, M., and J. Zhang. 2014. A review of archival auditing research. *Journal of Accounting and Economics* 58: 275-326.

Financial Reporting Council (FRC). 2008. The audit quality framework. Available at: [https://frc.org.uk/Our-Work/Publications/FRC-Board/The-Audit-Quality-Framework-\(1\)-File.pdf](https://frc.org.uk/Our-Work/Publications/FRC-Board/The-Audit-Quality-Framework-(1)-File.pdf) . Last accessed on 16 October 2015.

Financial Reporting Council (FRC). 2015. Audit quality – Practice aid for audit committees. Available at: [https://www.frc.org.uk/Our-Work/Publications/Audit-and-Assurance-Team/Audit-Quality-Practice-Aid-for-Audit-Committee-\(1\).pdf](https://www.frc.org.uk/Our-Work/Publications/Audit-and-Assurance-Team/Audit-Quality-Practice-Aid-for-Audit-Committee-(1).pdf) . Last accessed on 16 October 2015.

Francis, J.R. 2011. A framework for understanding and researching audit quality. *Auditing: A Journal of Practice & Theory* 30 (2): 125-152.

Gaynor, L. M., Kelton, A. S., Mercer, M., & Yohn, T. L. (2016). Understanding the relation between financial reporting quality and audit quality. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 35(4), 1-22.

International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB), 2014, A Framework for Audit Quality – Key elements that create an environment for audit quality, available at: <http://www.ifac.org/system/files/publications/files/A-Framework-for-Audit-Quality-Key-Elements-that-Create-an-Environment-for-Audit-Quality-2.pdf>

Knechel, W.R., G.V. Krishnan, M. Pevzner, L.B. Shefchik, and U.K. Velury. 2013. Audit quality: Insights from the academic literature. *Auditing: A Journal of Practice & Theory* 32 (sp1): 385-421.

Quick, R., Turley, S., & Willekens, M. (Eds.). (2007). *Auditing, trust and governance: Developing regulation in Europe*. Routledge.